

Rozhovor proběhl 27. dubnu 2016 v obrovském domě v kuchyni, která byla spojená s obývacím pokojem, v koutu kterého stala velká televize. Na krytém vchodu na mě čekaly respondentka s dcerou a usmívajíc se mě uvedli dovnitř. Nad kulatým stolem visely obrazy krojů, z čeho jsem udělala výsledek, že kultura krojů má v rodině důležité místo, z čeho plynula aktivní občanská participace. Na stole byly nachystané sušenky, arašidy, a tím pádem bylo vidět, že majitelka je připravená se věnovat rozhovoru a čekala na návštěvu. Opatrně jsem zapnula diktafon pokud respondentka hledala hrnky na čaj, a jen na konci rozhovoru se zeptala, jak si to budu všechno pamatovat, a rozesmála se, když jsem řekla, že všechno jsem nahrála, z tohoto důvodu můžu považovat její otázky za otevřené. Pokud trval rozhovor respondentka ukazovala svoje foto, převážně o jejím koníčku – zpívání ve spolku Tetiček, jejich koncerty, hody a tradice, o kterých jsem nikdy neslyšela. Občas pro mě byl problém rozumět některým výrazům nebo pořekadlům kvůli specifickému dialektu, ale při přepisu rozhovoru jsem měla víc času pro propracování. Respondentka mě seznámila se svým manželem, který odmítl čaj a nalil všem panák slivovice, po třetím panáku začala jsem se bát, že se nedostanu do Brna.

Je to slivovice? Jak je silná?

Jak slivovice, okušuj. Dlouhá byla cesta?

Ani ne, jsem z Ukrajiny a jezdím domů autobusem, takže cesta mi trvá 2 dny.

Ježíš Maria, tak to se máte. (dali jsme si panák) Máme vnuka lékaře, studoval tady na gymnaziu navrchu u Polska, tak tu to taky má doma, já to vůbec mám kdekoliv. Ale nebudu tě nutit. Kdyby ještě tady byl dědeček tak nestydí se za svoji, ten by první nabízel slivovicu. Máme sad tady za potokem velký takže o slivovicu není potřeba.

Přítel taky má plný sklep, jeho tatínek taky dělá svoji.

Takže já nevím co, čaj nebo vodu?

Asi už nic, už není mi zima. (smějeme se) Máte nádherné obrazy, takhle vypadají kroje?

To jsou kožichy, ale teď už se to moc nenosí. To měli v 17. roku, v 16. roku, Od Joža Uprka, možná máš v povědomí kdo to byl? To byl takový malíř, odsud pocházel, to je moje krevní skupina. My jsme stavili, chodila jsem do Hradiště kupovat všechno možné když se stavil barák, tak tam jsem to objevila. Peněz nebylo, já jsem vždycky jela do Hradiště a kupila dva. (směje se) Já to mám ráda.

Bydlíte tady celý život?

Jo, celý život. Nás je pět sester, jedna bydle vedle, druhá přes dvě tady.

Jo, když jsem vystoupila z autobusu tak na prvním baráku co jsem viděla, bylo příjmení Ježek.

Jo, tady je Ježků.

A řidič co prodával jízdenky v autobuse taky byl Ježek. (smějeme se)

DN-16-06

tazatel: Iuliia Matviienko

No, zrovna teď jsme měli takovou přednášku tady pan doktor Ilik přednášel o Luckém poli. Máš ponětí co je Lucké pole?

Netuším.

To je náš kraj, Uherský kraj tady přišli jiní a tady to je to Lucké pole, no a tak bylo řečí, protože tady jste hnali, tady byl Tureček, Turek, Turčinek, je jich tady hodně, co sem najížděli. Já jsem říkala dceři klikni tam, my jsme byli za svobod na Cmolovy, otec tvrdil že jejich prapředek ten byl na napoleonských válkách, že to vracel z Kanajo, a klikla je jich 46. A já se ptám, kolik je Ježků? Ježíš maria, 480. (směje se) Takže tak, no. Ale Nováků je ještě víc. My se tady všichni známe. A to je tak na dědině, třeba chodí děti a říkají sousedům teti, a já jsem dělala od 60 roků s kružkem a měli jsme diamantovou svatbu.

Diamantovou svatbu? Jak dlouho jste spolu?

To je 60 let manželství, to už je na zabít. (směje se) Jo, máme kružek, teď ukážu foto. (Donesla obrovský album s foty, a novinovými výstřižky) Takhle vypadají kroje.

To je nádhera.

A to je všechno došlo, my jsme měli všechno.

Pro mě to je něco nového.

Musíš přijet v sobotu k nám. Ty hody pravidelně o víkendu, tak můžeš přijet. Bude tam Blaženský sbor, kružek, kružeček.

Děkuji za pozvánku.

Máme ještě i mužský sbor, teď mi dali pozvánku.

Já vím, že v Brně taky něco takové existuje, ale tam spíš tancují. A četla jsem si o vašem Mužském sboru, že má nějaké ceny.

Jo, to jsou oni. Mají v pátek předhodové zpívání a tam jsou pozvané sbory a my jako Tetičky, jsme ženský sbor, vždycky děláme zázemí, přepravujeme jim stoly, zdobíme, u pokladny sedíme a v bufetu, tak, a oni nám potom když my máme akci tak nám to zasvěť.

(Respondentce zazvonil mobil, ale ona rychle skončila konverzaci, upozorní, že má návštěvu)

Je nás pět sester a všechny zpíváme, tady je to bohaté. My máme muzeum, bývaly mlýn, a tam dělám správce, takže ještě a tam funguju.

Kolik průměrně je tady obyvatelů?

Tři, tři a půl, je dost veliký, že?

Jo, určitě.

Na dědinu je to dost veliký. A to už je kružek (Donesla další album)

A co tradice pěstování česneku? Ještě je tady živá?

DN-16-06

tazatel: Iuliia Matviienko

Už to skončilo, protože se vozí ze zahraničí, žádný neděla smlouvu s družstvem, takže tak. Ale tady sadí všeci česnek. Ještě máme takový projekt, jeden chlapec dělá to, že zachycuje kroje, tady zrovna zachycoval, jak se děcka vozili i nás, my chodili v krojích.

Tak to jsou fakt neuvěřitelné fotky, jsou takové autentické.

Tak jsme to tak situovali, taky to je moje dílo všechno, to nechávají na mě, teď ty si to pamatuješ, a já mám sklad takových těch krojů a jejich součástí a i pro malý krůžek, všechno a i pro vše dny a i sváteční, takže.

Asi to je moc velký sklad?

Není velký, ale krabic je tam hodně. (směje se)

Jste tak talentovaná, vystudovala jste nějakou školu?

Já? Nic, žádnou. V padesátých letech jsem chodila do školy, naše, otec řekli do družstva ne, tak sedí děcko doma, ani do školy, ani učit, v šestnácti letech jsem šla do Brna dělat operku. Já vždycky říkám, první operka to jsem byla já. Rok jsem tam byla, měla dvě malé děti, oba byli lékaři, tak. Já bych tě tady zahatila do půlnoci, já mám tady tolik všeho, to bychom se nedostali k práci. Jestli máš času dost, tak...

Jestli budu stíhat na poslední autobus v 18.33 tak mám dost času.

Jak poslední? A, to je spoj do Brna.

Jo.

Protože odsud jede autobusu víc ještě.

A jak vůbec trávíte volno?

Nemám volný čas. (směje se) Ale máme zahradu veliku a pole. Já si ráno pospím, nevím muž má službu do vteřinách, já už tak o půlnoci, a tohle jsme se ještě nezabili.

Máte takový velký dům, kolik vás tady bydlí?

Čtyři, já s mužem a dcera s mužem a máme venku kočky a, a...

Na chvíli přišla do kuchyně dcera, a upozornila maminku, aby neobtěžovala návštěvu fotky. Řekla jsem, že mě to opravdu zajímá, protože je to důležitá část života respondentky.

Pak respondentka donesla velké rodinné foto a „seznámila“ mě s jejími dětmi. Má čtyři děti: dva kluky a dvě holky, každý už má vlastní rodinu a dvě děti. Takže na fotce jsem viděla minimálně dvacet lidí.

Plno je nás. Máme syna a jednoho syna máme z domová. Máme kopeck.

A jak se scházíte celou rodinou?

Spíš na nějaké svátky, nebo když má dědeček narozeniny nebo já, takže všichni sjedou, když potřebují dojet, nějak tak.

DN-16-06

tazatel: Iuliia Matviiienko

Nakupovat nebo za kulturou jezdíte kam?

Holky jezdí do divadla do Hradištěho do slovanského, já ne, protože můj muž tam vždycky spal a já jsem to vzdala. (smějeme se) Mu už je 86 roků a takže když nezachytí to, tak co? A když začal chrápat na hlas tak jsme odešli. (směje se) A jinač, máme tady kultury až hrůza, pořád se něco děje. My každý týden máme schůzku žen, teda sbor.

Máte tady i standartní hasiči, fotbalisti?

Jo, všechno. Ti fotbalisti mají dokonce svoji hymnu.

Jo, tu jsem slyšela, je v takovém rockovém stylu, líbila se mi.

Jo, rocker ji složil. Jeho tatínek byl zvláštní fotbalista a Slovák jí složil redaktor slováckého deníku, jeho děda zas byl veliký fotbalista. Takže tak, tady je to všechno. Vělikou školu mám, krásnou, a i s bazénem, taky máme pěknou mateřskou školu a dům chráněného bydlení.

Škola s bazénem? To je neuvěřitelně.

A jak vidíš chodníky všedy, u nás se nezamazete. Na naší dědině se nezamazete. Kostel třeba, máme všechno upravené.

Jo, je to moc hezká vesnice. O tom se stará pan starosta?

Ano, a velice jsem s ním spokojená. Třeba v sobotu každý před sebou vymete cestu, na dědinách to rak bývá. Takže tady už to nedá moc práce, tady už to je všechno udělané, pevné.

Viděla jsem několik restaurací, když jsem jela, chodíte si tam sednout?

Občas jo. (směje se) Tak můj muž už nechodí do hospod, a jsem taky moc nikdy nechodila, ale když my máme schůzku s ženskými tak jeden krát za měsíc my tam přisedáme v restauraci vedle a dáme si něco na večeři. Nebo tak jdeme si sednout na chvíličku v salonku.

Možná chodíte i na ty fotbalové zápasy?

My už ne, my tam máme věkový průměr skoro sedmdesát roku v tom sboru, takže ne, to už je na dožití. (směje se)

Zvedla se a ukazuje hůlky severskou chůzi.

Chodíme na vycházky. Je to dobrý, protože když třeba hodně šiju nebo žehlím tak jsem nad stolem skloněná, protože musím rukama, takže potom mi řeže kříže, záda. Takže říkám dědečku, pojd', musíme to rozejít.

No, jste perfektní pár. Účastníte se ještě nějaké akce kromě hodů?

Dušinky my máme, plesy pořád máme, setkání, teď máme mít, asi jeden dvacátého, zobkaj budeme dělat svatbu, tak já jsem dělávala tradiční, to máme rádi.

A kde to budete mít?

DN-16-06

tazatel: Iuliia Matviienko

Na mlýně, na muzeu, krůžek peče chleba, vždycky tam někdo zpívá a tak, a my tam vaříme povidla, tomu říkáme třenky, takže první víkend v září dojed'te, je to velice pěkné. Starý obřad je to a klasické tradiční takhle se vaří třenky, rukama se to v kotle takhle ždůchá, zpívá se u toho, tancuje. (ukazuje foto) Tady je poutní místo svaté Antoniny, takže tam jezdíme, za dědinu máme teplotku svaté Anny, tamhle jdeme s procesí, s muzikou.

Skoro všichni jsou věřící?

To asi jo, Dušinky bývají, to je také.

Určitě se stalo, že jste sama něco organizovala?

(Směje se) Moje mamka, ta by řekla, omlouvám se, v každém hovně veřejně, to je pravda, ve všech hodnocení. Třeba na Hradišti bývají slavnosti vína a otevření památek, tam chodíme, jsme pořád v tahu. Dělali jsme výstavu perníků.

Rodina vás taky podporuje v takových akcích?

Ano. (Do pokoje zase přišla dcera, a smějící se řekla, že vůbec ji nepodporují, už sní, když bude klidná) No, já mám auto, a když potřebuje Maruška někam zavést, tak musí mě podporovat. (směje se) Ted' tam na Vánoce děláme na tom muzeu předvánoční zpívání, to je večer když všechny soubory sejdou, oheň tam hoří, koledy se zpívají, pořád jsme, každý měsíc máme akci. Máme i živý betlém i kostela, a to je ten sbor Tetiček (ukazuje jiné foto).

Zajímáte se i o místní politické denní? Už jsme tak trošičku promluvili o tom panu starostovi.

Jo, velice jsem s ním spokojená. Koho tam zvolíme, toho tam i máme, že. I když byli volby kandidáti byli vše jaké postavené, ale když nechceme tak nevolíme.

Tím pádem chodíte pravidelně k volbám?

Samozřejmě. My se zúčastníme všeho, naše rodina teda, a jsme ve straně Lidově, kdyby tě to nějak zarazilo, tak na dědině to tak bývá.

Máte i opozici tady?

Jo, taky i opozici je samozřejmě. Dělali jsme setkání čarodějnic. (příští foto) Takže vidíš, jsme v kalupu pořád. Za týden jedeme zpívat do Rybnice jedna dvacátého května jedeme s tou svatbou do Dobrodu, pořád jsme v tahu.

Odkud bere informaci o různých akcích?

Tak sejdeme se, každé úterý zpíváme, když se podaří i zpívat a tak všechno probírá (směje se) Tak třeba někoho napadne a pak budeme nebo ne, pak se o to podebatuje, a někde i pohádá. Umiš si představit, že ukočirovat šestnáct bab není jednoduché, tolik nás je. Kdyby něco tak vždycky se pak dá domluvit venku, že. Zpívali jsme ve Večnově, takhle ty dědiny navštěvujeme.

Je něco na vesnici co byste chtěli zlepšit?

Ted' už ne, už jsem úplně spokojená. Máme syna ženatého tady o dvě dědiny a ten když dojel, říká, že máte bohatého starostu, vy máte nové chodníky a všechno. Starosta je velice šikovný.

DN-16-06

tazatel: Iuliia Matviienko

A jak dlouho už je na této pozici?

Ooo, tak už asi třetí, od devadesát devátého roku, v osmém byli volby, tenkrát jsme ho zvolili a tak pořád pokračuje, ani lepšího jsme ani myslím nenašli.

Kolik mu je?

Je poměrně mladý, asi dva a padesát, je stavař, takže rozumí, a je odsud. Na dědině je to tak. (Ukazuje příští foto) Můžeme ze sebe i opice udělat, tady jsme se vystupovaly, že tetičky z Hořčic. (směje se) Staré baby ale umí, ze sebe udělat, a to je jedno.

Ale je vidět, že vás to baví, máte tolik pozitivní energii.

To jo, třeba máme ples vždycky, ale děláme tam výstavy, tento rok byla výstava krojů, figuríny jsme tam měli nastrojené. Jeden rok jsme měli výstavu já nevím čeho kuchyně našich babiček, takže harampádí, ale ono se toho teď moc už nenajde.

Mám doma starou remosku, to si myslím by se taky už dalo považovat za antikvariát.

Jo, není všechno staré je špatné. A letos jsme vystavovali dědákovi obrazy, můj otec byl malíř pokojů ale v důchodě maloval obrazy, takže jsme měli, já jsem donesla dědákovi obrazy, a tak vždycky se něco najde, hluku na plese.

Bavíte se o politice s ostatními?

Ne, není důvod, to byl veliký oponent zástupce starosty i ten umřel na rakovinu, moc jsme neměli rádi, ale tak. (Ukazuje jiné foto) Tady chováme basu.

Teď se ve světě hodně čeho děje, třeba v Evropě, změnil se váš názor o politice?

Nekomentujeme to, protože to bysme se dostali do hádky. Bysme teď právě, že máme ten pracovní oděv, sadili jsme česnek, byli jsme nastrojeni v oděvu x rokama a mají dva syny jeden má devatenáct a ten mladší má sedmnáct, a ten mladší se tak dal do debaty s tátou, ohledně těch emigrantů, já říkám to máš doma islamistu, že ano, katolická rodina, do kostela, ministranti jsou to při tom. On má svůj názor a on si ho nedá. Trializme studánku tady na loukách, takže my umocnění ve všem. A starosta nám jde na ruku, protože dostáváme dotace od obce, protože bez nás není nic.

A co třeba v rodině? Projednáváte ty politické změny?

Je nám to jedno. I když máme zetě ze Slovenska a to už je něco jiné. Otcova sestra Božka a ta jeho usadila, my jsou rodiče, my nemůžeme, a ta jeho usadila, že vy máte kokota na poznávací značce, tak to na to nezlob. Takže pořád dokola.

Co podle vás znamená být dobrým občanem?

Já myslím, že každý už to má v povaze, je dobrý nebo je zlý od přírody. Nás bylo deset dětí, i když všechny nevychovali do dospělosti, malí umírali, protože tenkrát to ještě bylo a i za války. Šest a třicet je ročník a je nejstarší, takže za muža a dětí, takže jsme museli rodiče poslouchat, to bylo bez debaty, jinak by nás rodiče neuhlídali. To jsme měli vzor našich, vychovávali jsme jeden druhého děcka, když se šlo na pole, a o ničem se nedeбатovalo, byli zásadní takový ve škole

DN-16-06

tazatel: Iuliia Matviienko

v měšťance jsme zdravici stařinovi. (směje se) Dojdu do školy, sedím vlastně ve řadě u dveří, a moje spolužačka, jsme měli možnost vzít na WC klíč, protože tento krát se to zamykalo, bez říkání, bez opovědi odejít, ona vzala klíč a odešla, a stalo to na mě, a učitel došel a říká, pojd', no co to je? A já nesmím, naši by mě zbili, a nešla jsem, a půl třídy se mnou nešlo.

Co to byl za rok?

To bylo na škole, kdy Stalin má narozeniny?

Já si pamatuju, kdy zamřel v padesát třetím.

To možno bylo v třicátém devátém, nějak tak. A to si pamatuju situaci, když byl osm a čtyřicátý rok a na Praze na náměstí se to odehrávalo, otec malovat a někdo doběhl dom, pustil rádio, mamka plakala a on zatínal pěsti, tak co to bylo, živnost mu vzali, pole mu vzali, děcka nevzali do práce, tak co z té politiky měl? Tak jsme se drželi pohromadě, jsme lidovci a lidovci budeme, já jsem dělala tři a dvacet roků v kravině jako dojička, já jsem nikdy nedělala lehkou práci. I když někdo vyskakoval a křičel lidovci, tak jsem říkala, že kdyby ne lidovci tak můžeš troubit do světa, že u nás demokracie? Nemůžeš, tak čuč. Pak vyhlásili závazek v Jihomoravském družstvu vyhlášeném, a šli jsme předat závazek do Žiňky národní do Hradce Králové, a my jsme tam jeli a s kosama, ale nejenom my, víc jich tam jelo na ty národní družiníky na ten závazek. Předseda vyšel za mnou a ptá se Ježková, pojedete? V kroji samozřejmě, já říkám a nejsem komunistka, máte komunistky, tak si je vezmete, a on nepotřebujeme komunistky. (směje se) A už to bylo.

A co dělal váš manžel?

Dřel jak vůl, byl nejlepší zedník ve světě, manuálně všeci jsme pracovali. Tady byla provozovna světa, postavili za dědinu takhle provozovnu, potom to byl Baťa, tak holky se učili ve Zlíně, jedna v šicí, jedna v spodkové dílně, a taky dělali u Baťy, oba kluci se učili opraváři zemědělských strojů, byli v družstvu, takže dělali na družstvu, všeci jsme byli doma.

Když si odpočíváte, na co ráda koukáte?

Tak nevím, manžel kouká v zadní místnosti, a i tam se pak půjdeš podívat, občas si sednu k televizi a usínám. (směje se) Ale to malo kdy, sleduju, sleduju. Spíš tak něco zajímavějšího mě takové to seriály nebaví, občas na zprávy, ale hlavně na počasí. (směje se, a ukazuje nové foto) Tady jsme všecy, ta bylo u příležitosti Moravská rodina, rozhlas mi to vždycky pořádal tak jsme zpívali u starosty do mikrofonu.

Je to jeho kancelář?

Ano, je to u něho.

Je pěkná.

Ano, máme pěkný obecný úřad.

Možná máte nějaké oblíbené televizní kanály?

No, sednu a pustím si kriminálku New York nebo Miami a tohle divám, můj dojde a na mě co blázníš, když se ti to v noci bude zdát? Nebude. A on zas má tak divoké sny, že jsme se museli

rozdělit spaní, on spí v zádu, já v ložnici, protože on má tak divoké sny, že teď má tak rozbitou ruku, a já mu ráno, cos dělal? Říká, napadl mi v noci chlap s nožem, má takové divoké sny, tož pohnal. A jinak, že šikovný chlap, zdravý, zavolám ho, když tak. (vrátila se) No, televize je pouštěná a on sedí se zavřenými očima.

Seznámení s panem Ježkem bylo příjemné, ale trošičku nebezpečné. Na přemlouvání respondentky, aby respektoval přání návštěvy pan Ježek moc nereagoval, a nalíval plné panáky. Strávil s námi 5 minut a šel koukat na fotbal.

Na dědině to tak. (autononimita nebo vnímání vesnice jako samostatného státu) No, vidíte, žádná paráda, duchodci.

Máte nějaká zvířata?

Máme čtyři kočky, pejska nám přijelo auto. Takže už nového nemáme nebo nám to bylo luto a to si zase zvykat nechceme. Ale máme kočky, králíky, slepky, takže hospodářství takové, mini.

A co si ráda čtete?

Jsem četla strašně, mám velkou knihovnu, ale tenkrát nebylo knížek, za našich mladých let, tak já jsem si knihy objednávala, bývali takové edice, a teď je knih tolik, že, a jednak já jsem tak zaměstnaná, že já už nestihám, tak časopis občas nebo bereme Květy vydání od šedesátých roků, Malovaný kraj беру, vydává se, občas do Zpravodaje přispívám pravidelně, protože paní, která to má na starosti furt říká, Ježková, nastal čas něco napsat z naší činnosti, co bych mohla jiného. Tak z čeho se skládá časopis obecně? Vždycky z takových příspěvků, sportovních a tak (ukazuje mi Zpravodaj)

Posloucháte i rádio?

Jo, já tam šiju a mám tam rádio pořad puštěné, jsou tam zajímavé věci.

Tím pádem máte oblíbenou stanici?

Brno, jinší stanice neposlouchám. Tady máme článek o Tetičkách, tady ještě mají chlapy z činnosti kružku. Takže o čem by ještě měli psát ve Zpravodaji? O našich činnostech. Je to jedno za tři měsíce, takže my máme činnost pořad, mám co psát.

Kamarádíte se s počítačem?

Zatím jen trochu, já ne, nejsem na tyto věci, je to už mimo nás, že. Když jsme měli zlatou svatbu, tak kružek, to už je letos, tak navrchu byl telefon a měli jsme dolů v dílně telefon, a když mi někdo volala, já vždycky ulétala dolů schodama, a na mě proč jsi tak zadýchaná? A já letěla jsem nahoru po schodech. Tak mi dali telefon. Říkám, za co mě trestáte? (směje se) Takže telefon, přijmu hovor, umím vyvolat hovor, zprávy nepíšu, číst je umím a to vše, mi to stačí. A já třeba když mám nepřijatý hovor, tak Maruška, prosím tě, vyvolej mi to, neznámé číslo, nové číslo. Já si myslím, že je to problém všechkých stárích, to už je pro mladé. Byly tady děcka, máme pravnučky, sedem pravnuček, jeden má šest roků a jeden má čtyři, ten si k tomu sedne, a vezmou tablety. S našimi děd udelal takové hřiště, k potoku je zesladovaná je tam velký prostor, tam bylo tolik děcek a teď nic, jo, já to vidím, my máme takový veliký balkon, a já tam pěstuju kvítky a všechno možné, takže to vidím, tam bývalo děcek a děcek a... Doma je někde jinde.

Myslíte si, že media, na které koukáte jsou důvěryhodné?

Je to diskutabilní. Čtu a bereme noviny, proletím titulky a co je zajímavé tak si to předčtu, a Hofman tu má svůj sloupek, tož to ten je takový šikovný, správný názor na věci, a takové to blafy politiků, to jsou, protiřečí, ta by se tím nikdo nezabýval, a na takové to věci vůbec nečtu, to by se člověk musel vztekat, když něco zaslechnu, tak politici se hádají o rozumné. Hádají se o ničem. Zásadní věc neřeší, a o blbostech se hádají, to by člověk vraždil.

Třeba ten zákon o kouření, už víc než rok, že nemůžou ho schválit.

Jo, to je přesně ono. U nás v rodině nikdo nekouří, a nechodí se tam, kde kouří. A nejhorší je této pasivní kouření, když se kouří, je to ještě horší, říkají. A protože máme doktora v rodině, tak už o tom víme. Já jsem to věděla dávno, mně to nevonělo nikdy, vždycky mi to smrdělo. Můj muž nekouří, nikdo z naší rodiny nekouří. My jsme rádi, děcka nám ten poslední chlapec kouřil, to jsme ani nevěděli, ale můj bratr říká, víte že Fanuš kouří? Tak ten ho vzal, seděli jsme za stolem, a říká, počítej, kolik ti stojí krabička? Stačí ti na den? To nevím podrobnosti, jak se z toho řešili, tak za týden tolik vykouříš, tolik za měsíc, víš kolik za rok je to peněz? Za rok bys měl auto. A, tož mi to nikdo neřekl. A bylo. O d ty doby nic. Ono je to problematické, nebo alkohol nebo cokoliv, teď už jsou drahy, že. Naše... já mám sestru, která je o rok mladší ode mě, jsme přesně do roka v stejný den narozené, a rostli jsme spolu jak dvojčata, měli jsme bratra, já jsem ho chovala, bylo mi tak deset rok, a měli jsme ho hlídat se sestrou, naši byli na poli, a my ho hlídali. Vzali jsme slivovicu v kravinci a jsme mu namáčeli a dávali jsme mu to. (směje se) My z toho měli estrádu, takové dvě opice desetileté, no že kluk usnul, naši se vrátili z pole s dobyt看kem, první dát dobytku, potom nějaký oběd slepit a honem. A kluk pořad spal, už jeho kojili, proto se ho nemohli dočkat, dítě pojedlo, někdo vzal kluka a od tohoto smrdí slivovicu. (směje se) Veliké vyšetřování, a desetiletá holka se bojí, že, náš otec taky byl odraný, vzal velikou lžici a každá jsme museli vypít. Od té doby ji nemám ráda. Dám si, ale nemusím ji mět. A on byl muzikant od Boha, solopalý jak duha, tak jsme se taky naučili.

Jak by měli podle vás fungovat media, abyste byla s tím úplně spokojená?

To by nemohlo být, to tady nejde, my lidé, každý jsme jinačí, že, kdež někdo dojde za penězama a víte, jak to vypadá v politice, od nás byl tady zvolený Volenta, je vel poslanec, že, on má ty herny i je to paradox. Vydělává pro ten sport, děti, folklor, takže co teď? Teď se to bije, že, vydělává peníze a zas ty peníze investuje do takových to věcí, také od něho dostáváme dotace, tak jsme ho volili samozřejmě. (směje se) Je to sporadické, no, volba prezidenta, Zemana jsem nikdy nemusela, tak jsem ho nevolila. Schwarzenberg mi taky nejde pod pusy tak dali jsme mu hlas, tak stejně neprošel. Vyberte si, co, co si výběre člověk? Tenkrát mi byl strašně sympatický v 89, když vystoupil na tribuně jako prognostik, mluvil velice chytře, rozumno, ale dneska už to vypadá jinak. Jsme jenom lidé.

Bavíte se s rodinou o politických zprávách nebo jen o kultuře?

No, s kým se mám o tom bavit, muž toho baví sport a dost, ten čte zadní stranu novin, já s druhé strany, a pak říkám, toto si přečti, no, četls to? Ne (směje se) Ale co se týče volbám, chodíme podstivě.

Ve Zpravodaji taky máte zprávy o mezinárodní politice nebo jenom o tom, co se děje o obci?

Politika se tam neprobírá, píšou tam podnikatele, ale hlavně sport, tuto vládne sport, tady je tolik manšaftů, tolik děcek.

Z ničeho nic se zaplá televize v obývacím pokoji, respondentka řekla, že nešla jim televize a že by to měli v Hradci opravit.

Už to jde, už to můžu vypnout. Slava televize jde, nejsme maňjaci, ne. (směje se) Ano, ten to má televizi puštěnou celý den, máme dvě televize. Spí tam, má tam televize, věště, tipuje, má to spuštěnou, ale baví se, jak to jde. Nepije, nekouří, karty nehraje, nikam nechodí, tak co, mám chlapa krásného, že? Ještě dožít by spolu, nerozvest se. Jak říkala děvče, co má takou šikovnou vnučku v Praze, babi, nechtěla se někdy rozvést? Rozvést se ne, ale zabít 100 krát. (smějeme se) No, že řeknu tobě, že jsme šedesát roků jsme spolu, že bysme to tak naskládali, týden hněvali se ne, poraťme se, ale mluvíme normálně. On je hovorný, já také, takže to by nešlo.

Jste unikátní pár, kdo jste podle horoskopu? Kdy máte narozeniny?

Já nevím, asi 1.2 a naši říkali, že jsme tě schovávali, to se rodilo doma tenkrát. A já proč jste mě schovávali? Abys měla pěkný datum 1.2. Ale opravdu asi mám 30 nebo kolikátého, jsem se moc jich neptala, otec řekl, že neví, a mamku jsem nechala, tak dobře.

Jste určitě vodnář. Já jsem taky.

Jeee (směje se) Manžel je blázenec, má narozeniny na konci května. Jezdil do světa, když jsme se i poražali, tak v pondělí odjel a v pátek se vrátil, tak co s tím budeme dělat? A kdyby se mu něco stalo nebo mi doma, ne? A pak si to celý život vyčítat? To ne, to tak nejde. Já jsem upovídaná, já jsem byla doma uplakaná, ufnukaná, nikam se nechtělo, třeba ten mladší syn Onežka, běž babi nám puskať krávu, ale já nešla, já jsem nechtěla nikde jít, protože já jsem se vdala a chlap odešel a měla jsem děcka a práci a když mě zvolili ještě do zastupitelstva a kdysi za komunistů za stranu lidovou samozřejmě, protože jsem dělala předsedkyni komise sociálně-zdravotní, takže vedlo sbírat jak se brání všemu a zaujat správný postoj k všemu, a názora. A čili s kroužkem začala jsem kroužek v šedesátých letech vedoucí co byl jeden nechal to a zůstalo to na mě, a to dělám, kam vás dokope. (směje se) Já vždycky říkám, já mám malou slovní zásobu a všeci ty máš malou slovní zásobu? (směje se) Už x krát tady byla televize nebo rozhlas a cokoliv, a starosta řekl, ona se nebojí mikrofonu, běžte tam, tak já jdu i s našima i s nahrávacím preparátem. (směje se) To vás život naučí.

Můžeme říct, že na vaší vesnici existují různé názory na tu uprchlickou krizi, je to tak?

Možná jenom mládež má jiné, ale té je malo. Většinou nás to moc nezajímá, i když já jsem taková, že já bych přijala i do domů někoho. Když jsem byla v Jugoslávii krize, tak v kostele vyhlásili, kdyby se mohl někdo přihlásit přijat matku s děčkem nebo také to bylo hrozný. Tak se přihlásilo dvě rodiny já a moje sestra, na konec se to vzešlo, přišla komise prohledat, kde bysme je dali a jsme měli malo místa, ano, souhlasila, ale už potom se to vzešlo a nikdo k nám nepřijel. Takový těch opravdu ubožáků bych podporovala ze svojí síly, všeckým i penízama a i oblečením, a i jídlem, všeckým a i bych přijala do baráku, ale oni tu nechcu být, když to vidíte, dneska zas hlásili, že dovezli sem asi deset a dva z toho nechcu tady být. Tak co oni chcu vlastně? Do Německa tam ta politika, to je svinstvo, svého času ještě za komunistů jsme jezdili z družstva do Jugoslávie a pak do Chorvatska, a takhle jsme seděli okolo stolů a jsme se ptali těch domácích,

protože jsme bývali v privatě, proč baby pracují, kde jsou chlapy? A oni, no, chlapy dělají v Německu, a když přijedou tak hrajou karty a odpočívají, tak to je. Kdo je? Turci, Jugoslávci, a celý ten Balkán jezdil do Německa za prací, čili to povědomí tam je, že tam je všechno, tam je to blaho. Když Merklová ještě tak pustí takoví bluf do světa, tak by to ji člověk zastřelil. Ne, ale tohle nadělá problémů v celé Evropě. Kdybych já byla proti chudákům? To nikdy, my máme v tomto Hradě už třetí děcko podporujeme na studiích, ne, že bych byla proti, jsme platili každý rok 7 tisíc na studii. A ještě jsme měli chlapce v 18 skončil, že už šel žít rodinu, že není odsud, pak jedna holka jela na střední školu, jak vystudovala tak skončila automaticky, teď máme v základní škole holčičku. Ano, jsem pro, ale jenom netokových visaků, kluci mají mobile perfektní, obutí ve značkových botech a oblečení, tak ta mládež tam nejde z toho by se sami lízli, anebo jak se tam chovají? Oni si myslí, že já nevím že musíme se jím malém klaňat, kdybych byla v nouzi a šla někam, vyhořela chalupa a šla někam kdo mě přichýlil, tak budu pokorná, dočkám, co mi dá, než že budu, no. My podporujeme jenom ubožáků, ne těch visagů.

Celá vaše rodina má takový názor?

Celá. Řekli jsme, že jsme se přihlásili u těch utečenců z Jugoslávie, tak mladí řekli, je to váš byt, my to máme situované ve smlouvě: duchové pochovat, bydlíme při příjemné vodě, příjemné elektrice, podle té smlouvy. Takže tak, no.

Podle vás media zobrazují tu situaci pravdivě nebo se hrají s fakty?

Jak kdy a jaká stanice, také je mezi níma rozdíl, že? Můj čumí na Jedničku, a hledím na Primu, tam jsou ty zprávy krátké, já mám pocit, že to shrnuli, pak je tam kriminální zprávy, což ne že jsem vyhledávala kriminální zprávy, ale ano, je důležité, aby člověk viděl všelice, no. Pak jsou tam divácké zprávy, to už je sama sranda, to už, no, hledím na to, když u toho sedím, ale hlasně počasí, a už pak to nemá smysl. Možná Jednička je nejobjektivnější, ale tam mají asi všechno na stejné, Nova to je zas aby měli sledovanost, že, a když tak i na Nova hledíme, někde potřebuje člověk si odpočinout, že? Tady ti ještě ukážu (donesla velký černý sešit) tady máme zpěvník, tak jsou tam písničky, které mě zajímají pro náš sbor Tetiček. Teď jednu máme nemocnou, má metastazi v kostech, tak už moc nechodí, už je odstěhovaná od dcery, už se s náma lučila telefonem. A teď máme vybrat pro ni písničku, a i to jsou starosti. Měl pohřeb v pondělí náš kostelník, který byl kostelníkem myslím dvacet roků. U nás když jsou hody, Velikonoc, Vánoce, tak ministranti jdou v krojích, ministrantů máme hodně, a už jsou dva doktoři, inženýři, technici, pořád se tam drží u oltáře, já jsem z toho pak byla nemocná. Měla jsem zvláštní vztah k tomu kostelníkovi, protože byl krůžkař, a můj bratr taky byl krůžkař, a dostal motorku od švagra a za čtrnáct dnů se na ní zabil. Byl v Brodě na motorce, a tento Jiřka kostelník si tam kupoval boty a je nesl v krabici. Náš Tonda jeho vezl na motorce, a jemu ta krabice, že prý padala, my to víme akorát od něho, a náš bratr byl už mrtvý. A on jak na těch stupačkách na té motorce pohnul, tak tím pádem ho odpíchl, ta silnice odstrojovala a ten parket byl o deset centimentů níž, a ta motorka zabalancovala, tomu Jirkovi se nic nestalo. Že jsme mu to měli za zlé, neměli, ale to nezapomene člověk. On nás pořád zdravil, mladá nás vozí do kostela, vždycky na nás mával. Ano, Jiřko, ano, zdravili jsme se. A také ještě Velikonoc odsloužil, a vždycky na obřady on byl puntičkář, dostal bolení do nemocnice a za měsíc zamřel.

Kolik mu bylo?

Sedmdesát dva. A tak jsme to řešili. Máme takové písničky staré, máme mladého kněze, přístupného tady k těm tu věcem, bývali vše jiné pobožnosti, to zapomněl, my protože si vykládáme o tom všem, tak vzpomínáme na ty písničky, jsou Mariánské, velice pěvné, v kanceláři nejsou, je nám tu l'uto, a on za námi chodí, on zpívá se sborem chlapů, jsme jim pořídili kroj a on zpívá s chlapama, a když chodí za náma, tak jsme mu říkali, že bývali tady Majové a že máme krásné písničky, a on řekl, napište ji, a udělal nám zpěvník z toho, s v čím máme Majové pobožnosti, jakékoliv pobožnosti, tak tam zpíváme, a teď jsme našli kdyby ta Helena náhodou odešla, tak my jí něco našli. Och, Bože, moc práce.

A co vaše kamarádky, jaký mají názor na uprchlickou krizi?

To máme stejný názor. Ano, pomůžu, když třeba kolikrát jedna od nás dělala operku v Paříži, našla si tam chlapce, a se tam vzali, protože on zase měl kamaráda kněze z Ugandy, nebo ne z Ugandy, já nevím z jakého státu, prostě z Afriky, a si tam studoval v Paříži a je kněz a tam založil sirotčinec, a oni si ten sirotčinec vzali pod patronát, takže ho podporují. Oni dělají akce, fotografie v kostele promítají z té vesnice, z toho sirotčince, dělají sbírky. A ten kněz tady přednášel, vykládal nám, takže dáme každá po pětistovce a dáváme to Marketce, je tady dojetá z Prahy, o zas pojedou do té, ona tam jedí do toho sirotčince, říká, pomáháme jim aby se postavili na vlastní nohy, kupujeme pole, pomáháme jim koupit pole, aby mohli sadit a pak prodávat ty produkty. Ne každá je ochotná, a ještě se říká: A ta by mohla, ale furt neprotestuje žádná. Dneska ani důchodci nejsou ubožáci, všichni žijeme v domech, důchod má každý a zahradu každý, takže uchová si. Dneska není nouze důchodci bez peněz, když nebývá na bytě, kde by platil horentní sumy, nebo když je sama vdova, tak to už je potom těžší, kde jsou dva, jak to jsou my, tady to je v pořádku, máme ten dům chráněného bydlení, bylo hodně zájemců a i s druhých dědin a je to za peníze a i služby se tam platí samozřejmě, ale perfektní bývání v krásném, pěkném místě, a zdravotní sestra je tam pořád. Takže mají tam všeci komfort.

Vás asi moc podporují děti?

No, snad, já pořád vyhrožuju, že půjdu do domova (směje se) Já bych nemohla, kam bych dala všechny ty kramy, vždycky říkám, až umřu, co s tím budeš děvče dělat? Vytáháš to kopálem na dvůr na hromadu a zapálíš. (směje se)

To není možný, to je práce celého života

No, a teď pojď a ukáži ti, co dělám, když tě tím neurazím.

A těmi slovy se začala půl hodinová prohlídka krojů a velkého domova respondentky. Bavily jsme se vyloženě o komplikovanosti a puntičkarnosti její práce, která opravdu zaslouží být v muzeu minimálně v Dolním Němčí, a lepší v národním. Protože, jak říkal Jean Louis Jaurès: „Tradice není zachraňování popelu, ale rozfoukávání ohně“.